

Per a una justícia *justa*. Una reflexió sobre la impunitat

La constatació social de la impunitat, tant a nivell estatal com internacional, duu a la desconfiança i a la desmoralització de la societat davant la Justícia. Com és possible que, en un país europeu, el seu president sigui capaç de treure endavant una llei per aturar els processos per corrupció en contra seva? Alhora veiem tants crims que no s'han resolt immediatament, i que alguns dels seus autors són al carrer al cap de poc temps. Què se'n fa, de conductes incíviques, estafes col·lectives, agressions contra la salut pública, corrupcions de responsables polítics, urbanístics, i de tota mena, instal·lacions públiques en mal estat, aliments mal conservats, ponts mal construïts, i un llarg etcètera que tots podem fer-ne memòria, i que els processos judicials dels quals han quedat en oblit i en un foc d'encenalls. Aquesta impunitat arriba també als fets, ja desgraciadament quotidians, quan constatem amb impotència com qualsevol xicot embriac pot marranejar fins altes hores de la matinada, bo i impeding de descansar els veïns, orinar-se a les portes de les cases, destrossar jardins, arbres i senyals de trànsit, pintar tot el que se li posi al davant, ratllar els vidres del metro, no pagar en els transports públics, i que ningú no li demanarà comptes dels seus actes. Els únics que se'n recorden són les víctimes.

Viure en una societat on tota aquesta mena d'actes romanguin en una absoluta impunitat, a més del greuge comparatiu i de la injustícia de la Justícia, constitueix un element gravíssim de desmoralització social.

Un altre exemple recent, del que n'hem fet ressò des d'aquestes pàgines, ha estat el tractament judicial i polític de les clíniques abortives. Demanar, des d'instàncies polítiques –cosa que s'ha fet com un avenç progressista–, que es «garanteixi la seguretat jurídica de les dones que han decidit avortar» i se'ls hi digui que «en tenen el dret», quan el que de fet pretenen és la impunitat d'un delinqüent d'un delicte tipificat, n'hi ha per llogar-hi cadires. M'agradaria veure si també s'encabeixen dins aquest “avenç” els delictes econòmics.

En un estudi publicat pel Col·legi d'advocats de Barcelona, la Sra. Alegre, tot analitzant l'estat de la jurisdicció contenciosa administrativa arribava a la següent conclusió, «certament pessimista»: «la lentitud del procediment –tant en els incidents de mesures cautelars com en el procediment principal–, l'elevat cost econòmic, juntament amb el fet que la situació antijurídica es mantindrà inalterable mentre no es resolgui el recurs fan que el gran mal d'aquesta jurisdicció sigui que l'accés a la mateixa és molt restringit, que el ciutadà no obtindrà una resposta satisfactòria a la seva demanda de justícia i que creix la desconfiança que hi ha envers la seva eficàcia.» Si aquest és el judici que se'n fa des de les mateixes instàncies jurídiques, nosaltres podem arribar a una altra conclusió: pobre ciutadà, pobra Justícia, pobra societat, i que Déu ens agafi confessats!

Tot plegat fa que hom entengui la valoració que la mateixa societat fa del sistema judicial. Segons les estadístiques del CIS, l'Administració de Justícia és la institució pitjor valorada pels ciutadans. El 90% dels espanyols estan convençuts que la Justícia no és igual per a tothom; més de la meitat dels espanyols tenen poca o cap confiança en els jutges; més del 40% creuen que no hi ha prou independència dels jutges; la majoria dels ciutadans pensen que les decisions dels tribunals són lentes i els litigis són cars i que val més no ficar-se en problemes judicials; i tres quartes parts de la població opina que no es castiguen prou els qui comenten delictes; gairebé la meitat dels ciutadans pensa que els tribunals no funcionen bé i majoritàriament es pensa que els mitjans amb els que compta la Justícia són insuficients. La conseqüència és un peix que es mossega la cua, és a dir,

el que s'anomena "estructura de pecat", que fa que encara es fomenti més la impunitat. La impunitat tot ho embolcalla.

Si la societat no es dota de mesures –legislatives, educatives, policíiques, judicials, etc.— i elements que defensin la gent del carrer de la impunitat de tants impresentables que, a distints nivells, pul·lulen a gust, tenim mala peça al teler i hi passarà encara més factura. No pot existir un Estat de Dret democràtic si una part de la població viu sense estar sotmès a les normes. Si entenem la impunitat, com fa el *Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana* en el seu segon sentit, com a manca de responsabilitat davant la llei, aleshores, lluitar contra la impunitat és alhora una lluita per a una veritable democràcia i per «refer» la societat en humanitat.

«Refer» així la societat no es fa de qualsevol manera. El mateix diccionari defineix el mot *justícia*, en les seves dues primeres accepcions, com a «[1] virtut moral per la qual hom pensa i obra segons dret i veritat. [2] Allò que cal fer segons dret i raó.» Hom s'adona que si volem justícia, calen alhora dos elements claus: la veritat i la raó. Sense veritat i sense raó no hi pot haver justícia. La justícia esdevé un conformar-se a la veritat de les coses i ésser conforme a la raó. En un món on s'ha ofegat el diàleg sobre la veritat (el relativisme i el positivisme) i la guia de la conducta són els sentiments (l'emotivisme i l'hedonisme) no pot haver-hi veritable justícia, s'imposa la irracionalitat i s'instaura la impunitat. Recordem, doncs, l'adagi: «Iustitia élevat gentes, sua fractum minutum, depressum, corruptum» (la justícia engrandeix els pobles, la seva fractura els empetteix, els deprimeix i els corromp). Cal pensar-hi i posar-hi solució.